

Valtuustoaloite koskien hankintojen aluetaloudellista vaikutusta sekä energiaystävällisyyttä

Hallitus 05.05.2022 § 81

Asian valmistelija hankintapäällikkö Timo Talo, p. 0447944006.

Hankinnoilla on merkittävä asema Essoten määrärahojen käytön näkökulmasta. Palvelujen ostot sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat muodostavat n. 46-47 % Essoten käyttötalouden menoista.

Vuoden 2020 osalta on tehty arvio paikallisten yritysten osuudesta palvelujen ostosta. Vuonna 2020 palvelujen ostosta kohdistui n. 20 % Essoten alueen yrityksiin ja n. 30 % Etelä-Savon yrityksiin. Jakaantuminen on huomioitu yrityksen kotipaikan suhteen. Todellisuudessa hankintojen aluetaloudellinen merkitys on suurempi, koska monilla valtakunnallisilla yrityksillä on toimispisteitä Essoten tai Etelä-Savon alueella ja sitä kautta muodostuu alueellista työllistämisaikutusta. Lisäksi hankinnoista muodostuu yritysten paikallista alihankintaa, joka ei välttämättä näy kirjanpitoliedoissa. Palvelujen ostoihin kohdistuu kuitenkin merkittävä määrä merkittävä määrä terveydenhuollon kuntayhtymien palvelujen ostoja (yli 20 m€), jotka vaikuttavat myös paikallisten palvelujen suhteelliseen osuuteen.

Tuloslaskelma	Tp 2018	Tp 2019	Tp 2020	Tp 2021
PALVELUIDEN OSTOT	-138 157 666	-143 404 703	-144 084 850	-161 916 118
Osuus toimintakuluista	37,30 %	37,20 %	36,70 %	36,40 %
Essoten alueen yritysten osuus			20 %	
Etelä-Savon alueen yritysten osuus			30 %	
AINEET, TARV. JA TAVARAT	-33 090 751	-33 914 222	-35 729 066	-39 071 170
Osuus toimintakuluista	8,90 %	8,80 %	9,10 %	8,80 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-370 287 541	-385 689 420	-393 077 957	-444 598 895

Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta paikallisuuden osuus jää palveluja pienemmäksi. Tämä siitä syystä, että lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden osuus tarvikehankinnoista on. n 66 %.

Aluetaloutta voidaan vahvistaa hankinnoilla huomioimalla paikallisten tarjoajien osallistumismahdollisuudet tarjouskilpailussa sekä myös sisällyttämällä työllistämisehtoja hankintoihin.

Ilmasto- ja energiaystävällisyyttä voidaan vahvistaa hankintojen kautta. Ympäristönäkökulmien huomioiminen hankinnoissa on kehittyvä osa-alue, jossa kaikilta osin ei ole vielä vakiintuneita käytäntöjä. Yleisesti käytössä hiilialanjaljen laskentamalleja on varsin vähän. Hiilialanjaljen laskentamalli ovat usein tehty myös vain tiettyä toimintaa varten.

Yleisten vakiintuneiden käytänteiden puuttuessa markkinavuoropuhelu on ensiarvoisen tärkeää ja usein välttämätöntä, mikäli halutaan huomioida ympäristönäkökulmia ja hiilialanjaljki.

Suuri keskimääräinen hiilialanjaljki ja merkittävä päästövähennyspotentiaali kohdistuu seuraaviin hankintoihin:

- energia (sähkö ja lämmitys)
- talonrakennus ja kunnossapitopalvelut
- maa- ja vesirakentaminen ja korjaus
- matkustus- ja kuljetuspalvelut
- elintarvikkeet ja ravitsemispalvelut
- koneet, laitteet ja kalusto
- siivouspalvelut ja -tarvikkeet

Näiden hankintojen osalta tulee erityisesti huomioida mahdollisuudet ympäristönäkökulmien huomioimiseen.

Lainsäädännöllisesti laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista määrittää ehdot, joiden mukaan kuljetuksia ja liikennekalustoa tulee hankkia. Näitä ehtoja on huomioitu Essoten kalustohankinnoissa.

Hankintapalvelut on valmistellut periaatteet aluetalouden ja ympäristönäkökulmien huomioimiseen, jotka liitteenä.

Kuntayhtymän johtaja: Hallitus hyväksyy liitteenä olevat hankintojen periaatteet.

Lisäksi hallitus esittää, että valtuusto merkitsee tiedoksi tehdyn selvityksen aloitteeseen koskien hankintojen aluetaloudellista merkitystä sekä ympäristönäkökulmien huomioimista sekä toteaa aloitteen tässä vaiheessa loppuun käsitellyksi.

Päätös: Hallitus hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Leea Oksiala saapui kokoukseen tämän asian aikana ennen päätöksentekoa klo 13.14.

Valtuusto 19.05.2022 § 14

504/00.02.01/2022

Päätös: Valtuusto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.